

Bruxelles, 30.11.2016
COM(2016) 860 final

ANNEX 2

ANEXĂ

Măsuri de stimulare a tranziției către o energie curată

la

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN, COMITETUL REGIUNILOR
ȘI BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII**

Energie curată pentru toți europenii

Majoritatea acțiunilor din prezentul document vor avea un impact pe termen scurt și mediu. În cadrul comunicării sale anuale privind starea uniunii energetice, Comisia va prezenta un raport privind punerea în aplicare a acestor acțiuni și va stabili direcția pentru noi acțiuni, după caz.

1. Tranziția echitabilă din punct de vedere social și dobândirea de noi competențe

Energia este un bun și un serviciu critic, absolut esențial pentru participarea deplină în cadrul societății moderne. O serie de instrumente există deja și vor trebui să fie utilizate pentru a se asigura că tranziția către o energie curată este echitabilă și ia în considerare impactul transformativ asupra sectoarelor, regiunilor sau membrilor vulnerabili ai societății care au fost afectați negativ de tranziție.

Principalele instrumente în această privință sunt **fondurile structurale și de investiții europene**, în special Fondul social european, care sprijină adaptarea în sectoarele și regiunile afectate și tranziția către noi modele de afaceri și profiluri profesionale. În perioada 2014-2020, cel puțin 1,1 miliarde EUR din Fondul social european vor fi dedicate îmbunătățirii sistemelor de educație și de formare necesare pentru adaptarea competențelor și a calificărilor și pentru crearea de noi locuri de muncă în sectoarele legate de energie și de mediu. De asemenea, unele state membre utilizează Fondul social european pentru a reduce sărăcia energetică, în completarea celor 5,2 miliarde EUR alocate din Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune pentru investițiile în domeniul eficienței energetice în locuințe. În cadrul acestor alocări, o serie de state membre au ales să vizeze locuințele sociale și gospodăriile populației care au nevoie de soluții pe termen lung, abordând sărăcia energetică pentru aproape 1 milion de gospodării. Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente pentru creșterea accesibilității energiei și combaterea sărăciei energetice. În plus față de măsurile propuse în legislație¹, Comisia va crea un Observator privind sărăcia energetică care să producă statistici fiabile privind numărul gospodăriilor aflate în situație de sărăcie energetică în fiecare stat membru și să contribuie la diseminarea bunelor practici.

În cadrul politicii de dezvoltare rurală sunt finanțate acțiuni dedicate referitoare la transferul de cunoștințe, dobândirea de competențe și promovarea unor soluții inovatoare în ceea ce privește producția și utilizarea eficientă a energiei. De exemplu, se preconizează că în perioada 2014-2020, 99 000 de beneficiari (în principal agricultori și deținători de păduri) vor fi instruiți cu privire la chestiuni legate de energie.

Pentru a sprijini în mod specific solidaritatea în tranziția către o energie curată, Comisia a propus, ca parte a procesului de revizuire a **sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii**², alocarea de resurse pentru a aborda necesitățile deosebit de mari de investiții suplimentare în statele membre cu venituri mai scăzute. Noul fond pentru modernizare are scopul de a facilita investițiile în modernizarea sistemelor energetice și îmbunătățirea eficienței energetice. În plus, se propune, de asemenea, ca 10 % din cotele care urmează să fie scoase la licitație de către statele membre să fie distribuite în continuare în beneficiul anumitor state membre cu venituri mai scăzute. În cele din urmă, Comisia propune ca statele membre să utilizeze veniturile provenite din comercializarea certificatelor de emisii pentru a promova formarea de competențe și redistribuirea forței de muncă afectate de tranziția

¹ A se vedea propunerea de modificare a Directivei privind performanța energetică a clădirilor, COM(2016) 765.

² Propunere de modificare a Directivei 2003/87/CE în vederea rentabilizării reducerii emisiilor de dioxid de carbon și a sporirii investițiilor în acest domeniu, COM(2015) 337.

locurilor de muncă într-o economie în curs de decarbonizare, în strânsă coordonare cu partenerii sociali.

Aceasta ar trebui completată printr-o inițiativă dedicată care va oferi **sprijin** suplimentar și mai personalizat **pentru tranziția în regiunile carbonifere și în regiunile industriale cu emisii ridicate de dioxid de carbon**. Obiectivul este de a lansa și/sau de a intensifica în continuare procesul de planificare a regiunii pentru modificările structurale legate de tranziția energetică și de a face schimb de experiențe cu alte regiuni care prezintă situații similare. Într-o primă etapă, Comisia va reuni aceste regiuni pentru a discuta posibile procese de planificare, va facilita schimbul de bune practici și va analiza ce instrumente de sprijin sunt disponibile.

Abordarea de specializare inteligentă din cadrul politicii de coeziune a UE, în special în ceea ce privește platformele specifice³, poate oferi asistență adecvată regiunilor. Ca proces ascendent care implică în special industria, comunitatea de cercetare, dezvoltare și inovare și autoritățile publice, această abordare poate permite regiunilor să se dezvolte și să pună în aplicare strategii de tranziție energetică.

Tranziția către o energie curată oferă oportunități pentru crearea de locuri de muncă durabile. Cu toate acestea, o tranziție de succes necesită recalificarea lucrătorilor, o mai bună planificare și anticipare a schimbărilor și a competențelor și o mai bună coordonare a competențelor. Fondul social european poate sprijini aceste eforturi în toate etapele vieții, de la creșterea gradului de sensibilizare a copiilor în școli la sprijinirea formării de competențe relevante și antreprenariat legat de energia curată și, de asemenea, incluziune socială prin cariere relevante. În cadrul **Agendei sale pentru competențe în Europa**⁴, Comisia a lansat acțiuni pentru a contribui la soluționarea acestor provocări legate de competențe și pentru a aborda lipsa de personal calificat în anumite sectoare economice (așa-numitul „Plan de cooperare sectorială în materie de competențe”). Pe baza experienței legate de planurile pilot lansate în anul curent (în special în sectorul automobilelor și cel al tehnologiei maritime), aceste sisteme reprezintă o oportunitate de a aborda nevoile în materie de competențe pentru tranziția către o energie curată. Planul de cooperare sectorială în materie de competențe aflat în curs în sectorul maritim implică deja energia eoliană offshore și energia oceanelor și poate constitui un precedent deosebit de relevant pentru a doua etapă în sectoare precum sursele regenerabile de energie sau construcții.

Partenerii sociali joacă un rol esențial în identificarea nevoilor în materie de competențe și anticiparea și gestionarea schimbărilor. Aceștia sunt deja asociați la activitățile privind uniunea energetică la nivelul UE și trebuie să fie implicați îndeaproape în acest proces, dar și în cadrul discuțiilor privind planurile energetice și climatice naționale integrate.

Pentru sprijinirea tranziției către o energie curată, echitabilă din punct de vedere social și dobândirea de noi competențe:

- *Comisia va examina modalitățile pentru a sprijini mai bine regiunile carbonifere și regiunile cu emisii ridicate de dioxid de carbon care fac obiectul tranziției către o energie curată. În acest scop, Comisia va lucra în parteneriat cu actorii din regiunile respective, va furniza orientări, în special în ceea ce privește accesarea și utilizarea fondurilor și programelor disponibile și va încuraja schimbul de bune practici,*

³ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.

⁴ Comunicarea „O nouă agendă pentru competențe în Europa: Să lucrăm împreună pentru consolidarea capitalului uman, a capacității de inserție profesională și a competitivității”, COM(2016) 381.

inclusiv discuții privind foile de parcurs industriale și nevoile de recalificare, prin platforme specifice.

- *Statele membre ar trebui să-și folosească planurile energetice și climatice naționale integrate pentru a reflecta asupra impactului tranziției către o energie curată la nivel social, industrial și asupra competențelor.*
- *Pe baza experienței cu schemele pilot, în 2017, Comisia va introduce două noi planuri de cooperare sectorială în materie de competențe pentru noi tehnologii – în domeniul energiei regenerabile în general și pentru sectorul construcțiilor, cu accent pe tehnologiile cu emisii reduse de dioxid de carbon.*
- *Comisia invită statele membre să implice îndeaproape partenerii sociali în discuțiile privind tranziția energetică, în special în cadrul planurilor energetice și climatice naționale integrate.*

2. Finanțare UE care să ofere rezultate pentru economia reală

Finanțarea tranziției energetice va trebui să combine investițiile private cu finanțarea publică care mobilizează investiții private și remediază disfuncționalitățile pieței. Investițiile private vor fi facilitate prin propunerile legislative din acest pachet și prin propunerea de reformare a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii. Funcționarea piețelor de energie și de emisii va fi factorul-cheie de facilitare în soluționarea provocărilor legate de investiții, alături de stabilitatea reglementării și transparența politicii.

În plus, instrumentele financiare ale UE aduc o contribuție semnificativă la sprijinirea tranziției către o energie curată, după cum demonstrează **Fondul european pentru investiții strategice**. Fondul se înscrie ferm pe drumul cel bun către îndeplinirea mobilizării a cel puțin 315 miliarde EUR ca investiții suplimentare în economia reală până la jumătatea anului 2018. Cele mai recente cifre au ajuns la 154 de miliarde EUR. Odată cu lansarea celei de a doua etape a Fondului european pentru investiții strategice, Comisia a propus consolidarea și extinderea acestui fond. Se propune ca cel puțin 40 % din investițiile în infrastructură și inovare să fie relevante în domeniul climei, al energiei și al mediului și să contribuie la realizarea obiectivelor Acordului de la Paris.

În conformitate cu obiectivul UE de a cheltui cel puțin 20 % pentru acțiuni de combatere a schimbărilor climatice în cadrul **bugetului UE pentru perioada 2014-2020**, reforma politicii de coeziune⁵ joacă, de asemenea, un rol esențial în îndeplinirea obiectivelor uniunii energetice, cu alocări financiare corespunzătoare în valoare de 68,8 miliarde EUR. La această sumă se adaugă cofinanțarea publică națională și cofinanțarea privată, ajungând la un total estimat de 92 miliarde EUR⁶. În plus, programele de dezvoltare rurală oferă sprijin pentru anumite investiții în energia regenerabilă și în eficiența energetică (aproximativ 6 miliarde EUR). Deși primele indicații pentru fondurile politicii de coeziune arată că s-au înregistrat progrese în ceea ce privește punerea în aplicare în 2016⁷, în prezent trebuie întreprinse acțiuni

⁵ Politica de coeziune este susținută prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, al Fondului de coeziune și al Fondului social european, toate făcând parte din fondurile structurale și de investiții europene.

⁶ Estimare bazată pe media ponderată a cofinanțării din tabelele financiare ale programelor operaționale pentru perioada 2014-2020 pentru obiectivele tematice „sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon” și „promovarea sistemelor de transport sustenabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore”.

⁷ Datele pentru selecția proiectelor până la sfârșitul anului 2016 vor fi disponibile la începutul anului 2017.

urgente pentru a accelera executarea acestor fonduri în mai multe state membre. Comisia va continua să ofere sprijin tehnic statelor membre cu dificultăți de punere în aplicare.

De asemenea, normele mai simple și mai flexibile, propuse de Comisie în evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020, vor contribui la accelerarea executării acestei finanțări. Ca parte a procesului de revizuire, Comisia a lansat o agendă de simplificare mai amplă cu privire la normele care reglementează fondurile UE. Aceasta include facilitarea combinării Fondului european pentru investiții strategice cu alte surse de finanțare ale Uniunii, inclusiv fondurile structurale și de investiții europene. Unul dintre obiective este consolidarea absorbției Fondului european pentru investiții strategice în regiunile mai puțin dezvoltate și regiunile de tranziție. În cadrul fondurilor structurale și de investiții europene, statele membre și regiunile intenționează să investească deja aproape 6,4 miliarde EUR prin intermediul **instrumentelor financiare** din domeniile energiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon, în special în domeniul eficienței energetice. Se înregistrează o creștere de mai mult de opt ori a alocărilor în comparație cu perioada 2007-2013, iar primele indicații arată că progresele sunt deja în curs de realizare⁸. Pentru a încuraja o absorbție sporită a instrumentelor financiare, Comisia oferă, de asemenea, sprijin statelor membre prin intermediul platformei FI-COMPASS pentru servicii de consultanță, precum și instrumente gata de utilizare care furnizează termeni și condiții standard care sunt compatibile cu regulamentele privind fondurile structurale și de investiții europene și normele privind ajutoarele de stat și urmăresc să combine resursele publice și private.

Un exemplu de proiect de succes în cadrul Fondului european pentru investiții strategice, în combinație cu fondurile structurale și de investiții europene, este platforma de investiții în regiunea franceză Hauts-de-France, care ilustrează modul în care o gamă largă de actori publici și privați își pot pune în comun cunoștințele și expertiza și modul în care diversele fonduri pot fi combinate pentru a genera o creștere semnificativă a investițiilor din sectorul privat în proiecte energetice cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Un alt exemplu este finanțarea privată pentru eficiența energetică (PF4EE)⁹, care oferă finanțare prin împrumuturi cu protejarea împotriva riscurilor prin intermediul băncilor comerciale locale, ceea ce permite băncilor să acorde condiții mai bune de finanțare pentru proiecte de eficiență energetică a clădirilor și a IMM-urilor. Acesta oferă, de asemenea, sprijin de specialitate specific care permite băncilor locale să dezvolte și să comercializeze noi produse de finanțare pentru eficiență energetică, adaptate la nevoile consumatorilor.

Mecanismul privind transportul mai curat va utiliza instrumente financiare și de combinare pentru a pune în practică tehnologii inovatoare cu emisii reduse de dioxid de carbon pentru a accelera tranziția către o mobilitate cu emisii reduse. Potențialul posibil al pieței pentru reînnoirea autobuzelor și autocarelor este de aproximativ 3 500 de vehicule sau 875 de milioane EUR investiții suplimentare pe an.

Pentru intensificarea și redirijarea investițiilor în sprijinul tranziției către o energie curată:

- *Comisia lansează în prezent o inițiativă de finanțare inteligentă pentru clădiri inteligente (a se vedea anexa I) pentru a sprijini investițiile în clădiri alimentate cu energie curată. Această inițiativă va sprijini dezvoltarea de platforme de investiții care să permită combinarea fondurilor publice și utilizarea de produse de finanțare*

⁸ Prima sinteză anuală a progreselor înregistrate de instrumentele financiare din cadrul fondurilor structurale și de investiții europene pentru perioada 2014-2020 va fi prezentată până la sfârșitul lunii noiembrie 2016.

⁹ Finanțarea privată pentru eficiența energetică este un instrument financiar al UE, dezvoltat de Comisie, finanțat în cadrul programului LIFE și distribuit de Banca Europeană de Investiții.

attractive pentru actorii de pe piață din toate statele membre în 2017. De asemenea, inițiativa va consolida asistența tehnică pentru dezvoltarea în continuare și agregarea de proiecte de mici dimensiuni și va desfășura activități de reducere a riscurilor pentru investiții în eficiența energetică.

- *În contextul planului de investiții pentru Europa, Comisia a lansat recent proiecte-pilot pentru a urmări, la nivelul UE, o mai mare convergență a termenelor diferitelor proceduri privind proiectele de investiții în infrastructura strategică. Proiectul-pilot acoperă, într-o primă etapă, Belgia și Slovacia. Pe baza unei evaluări a acestor proiecte, în cursul anului 2017, Comisia va extinde această experiență în alte state membre, cu ambiția de a crea un „ghișeu unic” pentru toate statele membre, care să reunească toate serviciile responsabile ale Comisiei – inclusiv reprezentanțele sale din statele membre – într-o echipă unică pentru politica de investiții.*
- *Comisia invită statele membre să accelereze utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene pentru a sprijini tranziția către o energie curată.*
- *La 1 decembrie 2016, Comisia, împreună cu Banca Europeană de Investiții, lansează un mecanism privind transportul mai curat pentru a susține investițiile în transporturi curate, eficiente din punct de vedere energetic și infrastructuri integrate în domeniul energiei și al transporturilor.*

3. Stabilirea stimulentei potrivite pentru investițiile în tranziția către o energie curată

Exploatarea surselor regenerabile de energie sau aplicarea măsurilor de eficiență energetică necesită investiții mari. Aceasta necesită investiții inițiale sub formă de economii ale consumatorilor casnici, capital propriu de la întreprinderi sau finanțare prin împrumuturi din partea instituțiilor de credit, pentru a beneficia de facturi reduse la energie sau venituri în viitor.

Contextul economic actual cu un cost scăzut al capitalului este favorabil încurajării investițiilor private la o scară mai mare și direcționării cheltuielilor de capital în energie curată, soluții eficiente din punct de vedere energetic și active durabile. Aceasta este o oportunitate pentru cetățeni, întreprinderi, autorități publice și investitori să beneficieze de o mai mare rentabilitate a capitalului decât din economii.

Pentru a sprijini această reorientare majoră a investițiilor spre tranziția către o energie curată, **planurile energetice și climatice naționale integrate** ale statelor membre – în cadrul guvernantei uniunii energetice cu privire la care Comisia prezintă în prezent o propunere¹⁰ – vor servi, de asemenea, ca „foi de parcurs pentru investiții”, identificând investițiile publice și private necesare pentru tranziția către o energie curată.

O structură coerentă și favorabilă a stimulentei de natură economică este, de asemenea, esențială pentru stimularea investițiilor private în tranziția către o energie curată. **Stabilirea eficace a prețurilor pentru carbon și o eliminare treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili** sunt extrem de importante pentru eliminarea denaturărilor prejudiciabile ale pieței, internalizarea costurilor de mediu și societale din scenariul statu-quo și facilitarea stabilirii prețurilor riscurilor asociate pentru diferite oportunități de investiții.

¹⁰ COM(2016) 759.

Comisia a propus deja o reformă a sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii pentru perioada de după 2020¹¹. De asemenea, UE sprijină crearea de sisteme de comercializare a certificatelor de emisii prin intermediul cooperării bilaterale¹², precum și participarea și finanțarea inițiativelor multilaterale cu partenerii noștri internaționali¹³.

În conformitate cu angajamentele asumate în temeiul Acordului de la Paris privind schimbările climatice, precum și în cadrul G7 și G20, UE a luat deja o serie de măsuri concrete pentru a elimina **subvențiile pentru combustibilii fosili**; cu toate acestea, sprijinul public rămas, în continuare semnificativ, acordat pentru petrol, cărbune și alți combustibili cu emisii ridicate de dioxid de carbon continuă să denatureze piața energiei, creează ineficiență economică și inhibă investițiile în tranziția către o energie curată și inovare.

Conform celui mai recent raport al Comisiei privind prețurile și costurile energiei, prezentat astăzi ca parte a acestui pachet, subvențiile directe pentru combustibilii fosili din partea UE pentru energie electrică și încălzire se ridică la 17,2 miliarde EUR în 2012, în timp ce subvențiile pentru combustibilii fosili în sectorul transporturilor au fost estimate separat la 24,7 miliarde EUR¹⁴. În conformitate cu estimările pentru 2015 ale Fondului Monetar Internațional, subvențiile UE pentru combustibilii fosili ating 300 de miliarde EUR atunci când sunt incluse costurile externe. Deși reprezintă o proporție relativ mică din suma totală de peste 4,8 miliarde EUR¹⁵, aceste subvenții constituie o povară economică semnificativă pentru UE. Prețurile actuale scăzute ale petrolului și gazului oferă o ocazie pentru eliminarea treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili, inclusiv scutiri de taxe, fără efecte negative asupra bunăstării sociale.

Pentru facilitarea reorientării fluxurilor financiare spre tranziția către o energie curată:

- *Pentru a se asigura că sistemul financiar poate finanța în mod durabil creșterea pe termen lung și pentru a evita blocajele în infrastructură și active la emisii ridicate, Comisia a înființat un grup de experți la nivel înalt care va oferi consiliere până la sfârșitul anului 2017 pentru dezvoltarea unui sistem financiar durabil.*
- *Pornind de la Raportul privind prețurile și costurile energiei publicat în prezent, Comisia va consolida transparența. Aceasta va continua să monitorizeze îndeaproape prețurile și costurile energiei la fiecare doi ani și își va intensifica monitorizarea subvențiilor pentru combustibilii fosili, în conformitate cu angajamentul G7 și G20 al UE de a elimina subvențiile ineficiente pentru combustibilii fosili.*
- *În 2017, Comisia va efectua o evaluare REFIT a cadrului juridic al UE privind impozitarea energiei pentru a defini următoarele etape posibile în contextul eforturilor de eliminare a subvențiilor pentru combustibilii fosili.*
- *Planurile energetice și climatice naționale integrate ale statelor membre vor permite acestora să identifice investițiile necesare pentru tranziția către o energie curată. De asemenea, statele membre ar trebui să utilizeze aceste planuri pentru a monitoriza*

¹¹ COM(2015) 337.

¹² De exemplu, cu China și Coreea.

¹³ În temeiul Acordului de la Paris, aproximativ jumătate dintre țări au indicat că vor folosi mecanisme de piață pentru îndeplinirea angajamentelor lor de reducere a emisiilor.

¹⁴ Aceasta include subvenții pentru cărbune în valoare de 9,7 miliarde EUR și subvenții pentru gaze în valoare de 6,6 miliarde EUR; subvențiile provin din moștenirea de subvenții istorice pentru investiții, ajutoarele de investiții pentru combustibili fosili, tarifele fixe, scutirile fiscale pentru combustibili, producția de energie electrică și dezafectarea și eliminarea deșeurilor. (Sursa: Studiu din 2014 privind subvențiile și costurile energiei. Pentru transport (subvenții pentru petrol), sursa este inventarul OCDE din 2013).

¹⁵ Fondul Monetar Internațional, 2015.

eliminarea treptată a subvențiilor pentru combustibilii fosili.

- *De asemenea, Comisia va examina, în cadrul revizuirii orientărilor privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020, modul în care aceste norme, împreună cu normele privind ajutoarele de stat pentru investiții în cercetare și inovare, permit statelor membre să stimuleze inovarea în tehnologiile și soluțiile în materie de energie din surse regenerabile.*

4. Cercetare, inovare și competitivitate

Cercetarea și inovarea sunt esențiale pentru a sprijini competitivitatea globală a Europei și poziția de lider în tehnologii avansate de energie din surse regenerabile¹⁶ și soluții de eficiență energetică și pentru a permite integrarea cu succes a acestora în întreaga economie. Uniunea Europeană participă la inițiativa „Misiunea inovare” lansată în 2015 în cadrul Conferinței de la Paris privind schimbările climatice, reunind țările care s-au angajat să își dubleze investițiile în cercetarea privind energia curată într-o perioadă de 5 ani.

Împreună cu acest pachet, Comisia prezintă o **strategie specifică privind accelerarea inovării în domeniul energiei curate**¹⁷. Această strategie implică o prioritizare mai puternică și măsuri concrete pentru a se asigura că inovarea cu emisii scăzute de dioxid de carbon este utilizată pe scară mai largă și ajunge mai repede pe piață. În acest sens, inițiativa va servi ca test pentru viitoarele noi abordări orizontale privind inovarea și competitivitatea.

Prin accelerarea inovării în domeniul energiei curate, Europa poate valorifica la maximum tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon: aceasta poate crea oportunități pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă prin creșterea exporturilor și crearea de întreprinderi și poate responsabiliza cetățenii prin integrarea unor soluții digitale.

Inițiativele industriale joacă, de asemenea, un rol important în stimularea inovării în UE și a competitivității globale. Acestea reprezintă deja un element important pentru stabilirea Planului strategic privind tehnologiile energetice (SET). Câteva exemple pozitive de astfel de inițiative lansate de industrie pot fi identificate în sectorul energiei solare¹⁸ și în sectorul rețelelor inteligente și al stocării energiei¹⁹. Un alt exemplu pozitiv este Foaia de parcurs strategică pentru energia oceanică, care vizează maximizarea investițiilor private și publice în dezvoltarea sectorului energiei oceanice prin reducerea cât mai mult posibil a riscurilor tehnologiei.

În strategia privind uniunea energetică²⁰, Comisia Europeană a anunțat o inițiativă privind punerea în comun și punerea la dispoziție a **datelor, analizelor și informațiilor** relevante. Acest lucru ar trebui să permită Comisiei, în primul rând, să efectueze o evaluare aprofundată a performanței globale a UE în materie de tehnologii energetice curate, în ceea ce privește nu numai cercetarea și inovarea, ci și cota de piață, importurile/exporturile, ocuparea forței de

¹⁶ A se vedea, de asemenea, propunerea de reformare a Directivei privind energia din surse regenerabile, COM(2016) 767.

¹⁷ COM(2016) 763.

¹⁸ Această inițiativă urmărește îmbunătățirea competitivității și durabilității sectorului, facilitarea extinderii la prețuri accesibile și la scară largă și integrării în rețeaua de energie electrică.

¹⁹ Așa-numita „Inițiativă europeană privind rețeaua electrică”, care a fost transformată recent în „Platforma europeană de tehnologie și inovare pentru rețele inteligente pentru tranziția energetică”.

²⁰ COM(2015) 80.

muncă, creșterea economică și investițiile. Această evaluare concurențială ar trebui să fie actualizată periodic la momentul adoptării comunicării privind starea uniunii energetice și a principalelor priorități și acțiuni revizuite în consecință.

Pentru stimularea competitivității Europei și punerea în aplicare a tehnologiilor energetice curate:

- *Comisia prezintă astăzi o inițiativă privind accelerarea inovării în domeniul energiei curate, cu o serie de măsuri specifice în vederea îmbunătățirii mediului de reglementare, economic și de investiții pentru inovare în tehnologii și sisteme energetice curate și care definesc principalele priorități pentru utilizarea programului și a instrumentelor financiare ale UE, inclusiv în cadrul programului Orizont 2020.*
- *Comisia va sprijini inițiativele lansate de industrie, pentru a promova rolul de lider mondial al UE în tehnologii energetice curate, pentru a consolida legăturile industriale în întregul lanț valoric și pentru a integra actorii fără caracter economic, cum ar fi, de exemplu, partenerii sociali și organizațiile consumatorilor. De asemenea, Comisia va discuta cu părțile interesate relevante necesitatea de a crea un „forum industrial în materie de energie curată”, pentru a reuni diferite sectoare (energetic – de transport – de producție – digital) și pentru a optimiza beneficiile tranziției către o energie curată pentru industria UE.*
- *Comisia va colabora cu industria, comunitatea din domeniul cercetării și alte părți interesate pentru a furniza informații strategice cu privire la performanța globală a UE și poziția sa competitivă în ceea ce privește soluțiile cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiente din punct de vedere energetic. Această evaluare concurențială va fi actualizată periodic.*

5. Construirea infrastructurii fizice necesare pentru a sprijini fluxul liber al energiei și tranziția către o energie curată

În prezent, sistemul energetic european se află în tranziție. Rețelele energetice trebuie să fie actualizate și modernizate pentru a face față cererii tot mai mari de energie electrică, datorată unei schimbări majore survenite în lanțul și mixul energetic general, cu o integrare sporită a energiei din surse regenerabile variabile. De asemenea, este necesară o infrastructură dedicată pentru a sprijini mobilitatea cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Deși prioritatea pe termen scurt este de a asigura buna funcționare a pieței interne a energiei prin dezvoltarea interconexiunilor care lipsesc pentru a atinge **obiectivul de interconectare de 10 % stabilit pentru 2020**, prin încetarea izolării unui număr de state membre și prin eliminarea blocajelor interne, infrastructura energetică planificată din prezent trebuie să fie compatibilă cu opțiunile de politică pe termen mai lung, inclusiv tranziția către mobilitatea cu emisii reduse.

De asemenea, aceasta presupune garantarea faptului că **eficiența energetică**²¹ este luată în considerare în planificarea sistemului energetic global: gestionarea activă a cererii pentru a reduce consumul de energie, costurile suportate de consumatori, dependența de importuri și tratarea investițiilor în infrastructura de eficiență energetică ca o cale rentabilă către o

²¹ A se vedea propunerea de modificare a Directivei privind eficiența energetică, COM(2016) 761.

economie circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Investițiile în infrastructuri din ce în ce mai inteligente și mai flexibile au fost identificate printre opțiunile „fără regrete”.

Pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii fizice necesare pentru a asigura tranziția către o energie curată și un flux liber de energie:

- *În cadrul comunicării anuale privind starea uniunii energetice, Comisia va ține cont de proiectele de interes comun care sunt întârziate sau amânate, în vederea facilitării punerii în aplicare a acestora. De asemenea, Comisia poate să abordeze aceste aspecte în recomandările sale către statele membre, în special în ceea ce privește proiectele de interes comun identificate în cadrul Grupurilor la nivel înalt privind energia.*
- *Comisia, în contextul viitoarei revizuirii a Regulamentului TEN-E în 2017, va avea ca obiectiv îmbunătățirea cadrului de reglementare pentru a stimula în continuare finalizarea proiectelor de interes comun.*
- *Comisia a creat un grup de experți pentru a oferi consultanță tehnică privind modul de a defalca în mod rentabil obiectivul de interconectare electrică de 15 % în niveluri regionale, naționale și/sau de interconectare la frontiere. Comisia va prezenta un raport în acest sens în toamna anului 2017, împreună cu adoptarea celei de a 3-a liste a Uniunii de proiecte de interes comun.*

6. Digitalizarea

Strategia Comisiei privind piața unică digitală din mai 2015²² are ca obiectiv crearea unui mediu și a unor condiții propice pentru dezvoltarea de rețele și servicii digitale avansate, inclusiv în sectorul energetic.

Furnizarea unei **soluții echitabile pentru consumatori** va necesita ca întreprinderile inovatoare să combine noile tehnologii energetice cu tehnologia digitală (volumele mari de date, cloud computing-ul) și tehnologia de comunicații mobile (5G) pentru a oferi produse și servicii noi (producția descentralizată de energie electrică, sisteme de gestionare a energiei, aparatele inteligente și controale inteligente; stocare la scară redusă, inclusiv vehicule electrice), care vor sprijini consumatorii activi și vor contribui la optimizarea consumului de energie (reducere și redirecționare) și, prin urmare, va realiza economii. În septembrie 2016, Comisia a propus o revizuire a normelor UE în domeniul telecomunicațiilor pentru a răspunde nevoilor din ce în ce mai mari de conectivitate ale europenilor, prin încurajarea investițiilor în rețele de mare capacitate. De asemenea, Comisia a prezentat un plan de acțiune 5G²³, care prevede un calendar comun la nivelul UE pentru o lansare comercială coordonată a 5G în 2020.

În același timp, trebuie abordată chestiunea referitoare la accesul la date, protecția vieții private și a datelor, precum și securitatea cibernetică și aspecte legate de standarde deschise și interoperabilitate. Lucrările privind acest din urmă aspect au fost lansate odată cu comunicarea Comisiei din aprilie 2016 privind digitalizarea industriei europene²⁴. Această comunicare a lansat, de asemenea, o nouă inițiativă europeană în domeniul cloud

²² COM(2015) 192.

²³ COM(2016) 588.

²⁴ COM(2016) 180.

computing-ului, care are potențialul de a deveni structura de bază pentru noul sistem de date energetice.

Asigurarea rezilienței sistemelor de alimentare cu energie împotriva **riscurilor și amenințărilor cibernetice** este din ce în ce mai importantă, pe măsură ce utilizarea la scară largă a tehnologiei informației și comunicațiilor și a schimburilor de date devine fundamentul funcționării infrastructurilor care stau la baza sistemelor energetice. În prezent, o platformă de securitate cibernetică care include experți în domeniul energiei analizează nevoile specifice pentru securitatea infrastructurii energetice și va acorda consultanță Comisiei în această privință.

Ca parte din punerea în aplicare a strategiei privind piața unică digitală:

- *Comisia pregătește o inițiativă pentru a promova o economie europeană a datelor. Această inițiativă, împreună cu propunerea privind organizarea pieței energiei²⁵, va aborda chestiunile legate de localizarea datelor, precum și aspecte emergente precum asumarea responsabilității și răspunderii, posibilitățile de (re)utilizare, de acces și de interoperabilitate și va fi deosebit de relevantă pentru datele necesare pentru procesele energetice și noile servicii energetice.*
- *Comisia lucrează în prezent la o revizuire a Directivei privind confidențialitatea în mediul electronic pentru a o alinia cu noile norme adoptate cu privire la protecția datelor. Aceasta va fi utilă pentru tratarea datelor care provin din consumul inteligent de energie.*
- *Pe baza dezvoltării cu succes a standardelor pentru rețelele inteligente, în 2017, Comisia va lansa un proiect de doi ani pentru a dezvolta standarde comune de comunicații securizate care vor asigura un flux liber de date privind energia către părțile interesate relevante. Comisia va publica rezultatele până la sfârșitul anului 2018.*
- *În anul 2017, Comisia va înființa grupuri de lucru ale părților interesate în cadrul Grupului operativ pentru rețele inteligente pentru a pregăti terenul pentru codurile de rețea privind răspunsul la cerere, securitatea cibernetică specifică energiei și formatul de date al consumatorilor comuni. Comisia va prezenta un raport cu privire la structura, domeniul de aplicare și planificarea grupurilor în primăvara anului 2017 și rezultatele finale până la sfârșitul anului 2018.*
- *Pe baza activității grupului de experți în materie de securitate cibernetică a energiei, Comisia va lansa o platformă de consultare cu părțile interesate în cursul anului 2017 și, dacă este necesar, va propune măsuri adecvate până la sfârșitul anului 2017.*
- *Ca urmare a strategiei privind mobilitatea cu emisii scăzute de dioxid de carbon, Comisia va adopta o strategie UE pentru sisteme de transport inteligente cooperative, pentru a permite punerea în aplicare a unor astfel de sisteme la nivelul UE până în 2019 și accelerarea tranziției către un transport rutier automatizat, conectat și cooperativ.*

7. Dimensiunea externă

²⁵ Inițiativa propusă privind organizarea pieței constă în reformarea Directivei privind electricitatea (COM(2016) 864), o reformare a Regulamentului privind energia electrică (COM(2016) 861), o reformare a Regulamentului ACER (COM(2016) 863) și un nou regulament privind gradul de pregătire în ceea ce privește sectorul energiei electrice (COM (2016) 862).

Politicile externe și de dezvoltare sunt instrumente importante pentru a sprijini tranziția către o energie curată la nivel global și pentru a sprijini țările noastre partenere, inclusiv în vecinătatea UE, să își îndeplinească angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris, precum și obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

Aceasta implică angajamentul sporit al UE în inițiative multilaterale și promovarea unei arhitecturi energetice mai solide și mai favorabile incluziunii în întreaga lume – în conformitate cu **planul de acțiune al UE privind diplomația în domeniul energiei**²⁶. UE este un membru activ al reuniunii ministeriale multilaterale privind energia curată, care constituie un forum mondial la nivel înalt pentru promovarea unor politici și programe în favoarea tehnologiilor energetice curate, pentru împărtășirea experienței dobândite și a celor mai bune practici, precum și pentru încurajarea tranziției către o economie globală de energie curată. Comisia se va asigura că tranziția la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon continuă să fie o parte integrantă a dialogului pe tema energiei și a cooperării în relațiile bilaterale și multilaterale ale UE.

Comisia a identificat energia durabilă și politicile climatice ca factori-cheie în propunerea sa pentru un **nou consens european privind dezvoltarea**²⁷. Energia este un catalizator extrem de important pentru dezvoltare și esențial pentru soluțiile pentru o planetă durabilă, astfel cum este recunoscut în Agenda 2030 și, în special, obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) 7 „Energie curată și accesibilă” și 13 „Acțiuni pentru schimbările climatice”²⁸. Abordarea strategică a UE în materie de energie în politica de cooperare pentru dezvoltare se concentrează pe trei priorități-cheie: i) abordarea lipsei accesului la energie, ii) creșterea producției de energie din surse regenerabile, și iii) contribuția la lupta împotriva schimbărilor climatice. Având în vedere amploarea investițiilor necesare, UE își va consolida cooperarea cu partenerii din sectorul public și privat, pentru a-și respecta angajamentele privind accesul la energie, eficiența energetică și producția de energie din surse regenerabile. Aceasta va merge mână în mână cu sprijinul UE pentru țările terțe în vederea abordării schimbărilor climatice și a dezvoltării unor economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistente la schimbările climatice în conformitate cu poziția de lider mondial a UE în ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Comisia a propus un **plan european de investiții externe**²⁹ pentru a furniza un pachet financiar integrat pentru finanțarea investițiilor în afara UE. Planul ar urma să includă un fond european de dezvoltare durabilă; asistență tehnică pentru dezvoltarea proiectelor durabile și atragerea investitorilor; și un set de programe de asistență tehnică în materie de dezvoltare și pentru a îmbunătăți climatul politic și de investiții din țările în cauză, în special intensificarea investițiilor publice și private în economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Energia este un obiectiv major al **cooperării UE cu vecinii săi**, cu un accent deosebit pe reformele în materie de reglementare, promovarea utilizării energiilor regenerabile și a eficienței energetice. Acesta este cazul în cadrul Comunității Energetice, în care UE contribuie

²⁶ Concluziile Consiliului privind diplomația în domeniul climei au fost adoptate de Consiliul Afaceri Externe la 20 iulie 2015 (10995/15).

²⁷ Comunicare privind o propunere pentru un nou consens european privind dezvoltarea – Lumea noastră, demnitatea noastră, viitorul nostru, COM(2016) 740.

²⁸ A se vedea și Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor durabil al Europei – Acțiunea europeană pentru dezvoltare durabilă”, COM(2016) 739.

²⁹ Comunicarea Comisiei intitulată: „Consolidarea investițiilor europene pentru locuri de muncă și creștere economică: către a doua etapă a Fondului european pentru investiții strategice și un nou plan european de investiții externe”, COM(2016) 581.

la crearea unei piețe regionale a energiei în conformitate cu standardele UE în materie de reglementare. În vecinătatea sudică, procesul de stabilire a unei piețe euro-mediteraneene de energie electrică și gaze este în curs de desfășurare, iar în vecinătatea estică proiectul EU4Energy oferă sprijin pentru reformele din sectorul energetic. În fiecare caz, acestea vizează să creeze un mediu favorabil pentru investițiile în energii regenerabile și eficiență energetică. În special, sprijinul UE contribuie la crearea cadrului de reglementare pentru energia din surse regenerabile care urmează să fie comercializată la nivel transfrontalier.

Un exemplu de proiect de succes îl reprezintă cea mai mare centrală solară din Ourzazate, care va furniza jumătate din cererea de energie din surse regenerabile a Marocului până în 2030 și eventual va exporta electricitate către UE și către est³⁰.

UE consolidează cooperarea în materie de eficiență energetică cu țările din Balcanii de Vest, cu Turcia și cu țările vecine din sud și din est. În cooperare cu instituțiile financiare internaționale, Comisia va intensifica investițiile în eficiența energetică în sectorul construcțiilor, începând cu patru țări-pilot: Ucraina, Georgia, Serbia și Tunisia.

Africa este partener privilegiat al UE, iar **Parteneriatul Africa-UE în domeniul energiei** oferă cadrul pentru cooperarea energetică comună. De asemenea, UE sprijină inițiativa privind energia din surse regenerabile în Africa, o inițiativă condusă de Africa cu obiectivul de a crește capacitatea de energie regenerabilă a Africii cu 10 GW până în 2020 și de a mobiliza potențialul de energie din surse regenerabile de 300 GW al Africii până în 2030. Pentru a debloca potențialul de energie durabilă al Africii, accentul se va plasa pe creșterea capacității de producție din surse regenerabile, pe îmbunătățirea interconexiunilor transfrontaliere și guvernanta sectorului energetic.

În calitate de membră a **Organizației Mondiale a Comerțului**, UE promovează, de asemenea, în mod activ liberalizarea bunurilor și serviciilor care se dovedesc benefice pentru mediu. Aceasta a conlucrat strâns cu celelalte șaisprezece state membre ale Organizației Mondiale a Comerțului, care reprezintă cea mai mare parte a comerțului mondial cu bunuri de mediu, în vederea încheierii unui acord ambițios privind bunurile de mediu. De asemenea, în acordurile sale comerciale bilaterale, UE urmărește liberalizarea rapidă a bunurilor și serviciilor de mediu și facilitarea schimburilor comerciale și a investițiilor în producerea de energie din surse regenerabile.

Dezvoltarea schimburilor comerciale ar trebui să contribuie la răspândirea rapidă a bunurilor, serviciilor și tehnologiilor de mediu din întreaga lume și la trecerea la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. UE este lider mondial în ceea ce privește exporturile și importurile de bunuri de mediu. În 2013, exporturile UE de produse care figurează pe lista verde s-au ridicat la 146 de miliarde EUR (aproximativ 8 % din totalul UE), iar importurile la 70 de miliarde EUR; întreprinderile europene ar trebui să își propună să continue dezvoltarea și exportul de ingeniozitate și de know-how în materie de inovare.

În cele din urmă, comunicarea privind **guvernanta oceanelor**³¹ stabilește măsurile care vor contribui la crearea unor condiții de concurență echitabile la nivel mondial pentru sectorul european al energiei oceanice.

În contextul angajamentului de a transforma tranziția către o energie curată într-un element esențial al contribuției UE la punerea în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă și a Acordului de la Paris:

- *Comisia invită colegiitorii să adopte cât mai curând posibil pachetul legislativ Planul de investiții externe.*
- *Comisia va prezenta energia ca unul dintre subiectele cheie ale summitului Africa-UE din 2017 de la Abidjan, din noiembrie 2017.*
- *Comisia va organiza o masă rotundă la nivel înalt pentru un forum al întreprinderilor privind investițiile în energia din surse regenerabile în Africa în primăvara anului 2017, pentru a crește gradul de înțelegere și sensibilizare cu privire la eforturile Comisiei și la necesitățile de investiții ale sectorului privat în energia din surse regenerabile în Africa.*
- *În primăvara anului 2017, Comisia, în cooperare cu instituțiile financiare internaționale, va face un bilanț al exercițiului pilot de intensificare a investițiilor în eficiența energetică în sectorul construcțiilor în cele patru proiecte pilot în vederea extinderii acestuia, la momentul oportun, în alte țări.*
- *Se va realiza revizuirea intermediară din 2017 a programării strategice multianuale a politicii de vecinătate a Instrumentului de asistență pentru preaderare și a Instrumentului european de vecinătate pentru a integra creșterea fondurilor pentru eficiența energetică a clădirilor, ca parte din investițiile în domeniul energetic, al climei și al creării de locuri de muncă.*
- *Comisia își va continua eforturile în vederea încheierii unui acord privind bunurile și serviciile de mediu (OMC) pentru a scădea costurile eforturilor de reducere a impactului schimbărilor climatice.*

8. Guvernanța și parteneriatele pentru îndeplinirea eficace a obiectivelor

Tranziția energetică nu se poate realiza în mod descendent. Aceasta necesită măsuri de politică luate la **diferitele niveluri de guvernare** (local, regional, național, european, internațional) **și de alte părți interesate**. Guvernanța uniunii energetice va contribui la asigurarea alinierii politicilor și la garantarea faptului că UE în ansamblu își îndeplinește obiectivele în materie de energie și climă, în special obiectivele stabilite pentru anul 2030.

Tranziția către o energie curată nu poate avea loc fără acțiuni multilaterale ale părților interesate din societatea civilă și de la nivel local și regional. UE are o poziție unică pentru a integra tranziția către o energie curată în toate sectoarele și la toate nivelurile de guvernanță. Prin urmare, va fi important ca orașele, regiunile, întreprinderile, partenerii sociali și alte părți interesate să se angajeze în elaborarea și punerea în aplicare a planurilor energetice și climatice naționale integrate.

Cooperarea regională între statele membre va contribui la îndeplinirea obiectivelor UE în materie de energie și climă într-un mod eficient și rentabil. Propunerile legislative din acest pachet vor facilita cooperarea regională. Comisia va elabora orientări pentru statele membre referitoare la cooperarea regională pornind de la structurile de cooperare existente și integrând cooperarea regională avându-se în vedere toate cele cinci dimensiuni ale uniunii energetice.

³¹ Guvernanța internațională a oceanelor: o agendă pentru viitorul oceanelor noastre. Comunicarea comună a Comisiei și a Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (JOIN(2016) 49 din 10 noiembrie 2016).

Având în vedere că **orașele și comunitățile urbane** sunt locul în care va avea loc cu adevărat o mare parte din transformare, UE a acordat o atenție deosebită acestor factori ai schimbării. Activitatea de facilitare a acțiunii la nivel de oraș s-a intensificat în 2016, odată cu adoptarea „Pactului de la Amsterdam privind agenda urbană a UE”, crearea Convenției mondiale a primarilor și lansarea de către Comisie a unui „ghișeu unic” pe internet pentru autoritățile locale care doresc informații personalizate privind inițiativele urbane ale UE, inclusiv cu privire la tranziția către o energie curată. Convenția primarilor pentru climă și energie, ca inițiativa emblematică a Uniunii Europene de acțiune urbană pentru combaterea schimbărilor climatice, capătă amploare printr-un domeniu de aplicare mai larg, care include în prezent reducerea impactului schimbărilor climatice, adaptarea și accesul la energie curată și la prețuri accesibile. În prezent, Comisia reproduce acest model de succes în America de Nord și Mexic, America Latină și zona Caraibilor, Japonia, China, India, Asia de Sud-Est și Africa Subsahariană, în temeiul Convenției mondiale a primarilor. Proiectele ambițioase de tranziție către o energie curată la nivel local și regional ar trebui să fie mai vizibile și ar putea fi reproduse în toată Uniunea, inclusiv prin turneul dedicat uniunii energetice din 2017.

Zonele rurale dețin la rândul lor un potențial important de a contribui la această tranziție, de exemplu în ceea ce privește eficiența energetică și energia din surse regenerabile, inclusiv bioenergia durabilă.

Insulele și regiunile insulare asigură platforme pentru inițiative pilot privind tranziția către o energie curată și pot servi ca exemple la nivel internațional, astfel cum se întâmplă, de exemplu, în regiunile ultraperiferice ale UE în cazul El Hierro (Insulele Canare), o insulă care utilizează energie din surse regenerabile în proporție de 100 %. Comisia ar dori să contribuie la accelerarea dezvoltării și adoptării celor mai bune tehnologii disponibile pe insule și în regiunile insulare, inclusiv schimbul de cele mai bune practici în ceea ce privește finanțarea și sistemele legale și de reglementare, precum și în materie de energie pentru transporturi. Primul pas îl reprezintă reunirea insulelor, indiferent de dimensiunea, geografia sau localizarea acestora.

Pentru sprijinirea integrării tranziției către o energie curată:

- *Comisia face apel la orașe, regiuni, întreprinderi, partenerii sociali și alte părți interesate să se implice în mod activ în discuțiile privind tranziția energetică, în special în cadrul planurilor energetice și climatice naționale integrate, pentru a elabora soluții care să răspundă în mod adecvat necesităților diferitelor teritorii.*
- *În 2017, Comisia va prezenta orientări pentru statele membre cu privire la cooperarea regională, pentru a facilita îndeplinirea eficientă și eficace a obiectivelor uniunii energetice.*
- *În prima jumătate a anului 2017, Comisia va organiza o reuniune la nivel înalt la Valletta privind oportunitățile și provocările legate de energia curată pentru insule. Reuniunea va lansa un proces de sprijinire a insulelor în tranziția acestora către o energie curată.*